

Nemzetpolitikai összefoglaló

2013. 6. hét

KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI
MINISZTERIUM
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

NPKI | NEMZETPOLITIKAI
KUTATÓINTÉZET

Kiállítás a felvidéki és a kárpátaljai anyanyelvhasználatról a Nemzetpolitikai Kutatóintézet szervezésében

Nyelvképek a határon címmel fotó- és dokumentumkiállítás nyílt múlt kedden a fővárosban, a Nemzetpolitikai Kutatóintézet gondozásában. Kántor Zoltán, az intézet vezetője köszöntőjében az anyanyelvhasználat támogatását és a kapcsolódó civil akciókat emelte ki. A főigazgató kitért a nyelvi jogok elnevezésű útmutató kiadványokra is, amelyeknek hamarosan újabb kötete jelenik meg, a tágabb áttekintés lehetőségét megteremtve e területen. Eddig három ilyen útmutató jelent meg, a kárpátaljai pedig most dolgozzák ki - jelezte. A Magyarság Házában kedden nyílt kiállítás két részből áll, a poszterek, fotók, dokumentumok a kárpátaljai és felvidéki kétnyelvűség történetébe kalauzolják el a látogatókat egészen napjainkig. A kárpátaljai anyag a Hodinka Antal Intézetből, a felvidéki a Fórum Intézetből származik. Cserniczkó István, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektorhelyettese kiemelte: azt szerették volna bemutatni a különböző fényképeken, életképeken, hogy az egyes régiókban élő közösségek minden történelmi, politikai korszakban törekedtek arra, hogy anyanyelvük jelen legyen. Orosz Örs, a Szlovákiai Magyarok Kerekasztala ügyvivője a felvidéki kiállításrészlet ismertetve elmondta: felvonultatják a panelek az egykori Csehszlovákia nyelvhasználatát, az 1945 utáni helyzetet, amikor a magyar kisebbséget teljes jogfosztás érte, a nyelvhasználatot teljesen betiltották. Az anyag kitér az 1948 utáni enyhülés időszakára, a rendszerváltást követő évekre, és napjaink kétnyelvűséget célzó mozgalmaira is. A rendezvényen Gelencsér Balázs, egyetemi oktató mutatta be a Nemzetpolitikai Kutatóintézet gondozásában Térvesztés és határtalanítás címmel megjelent kötetet. Mint mondta: a kötet jól illeszkedik a határon túli nyelvi jogokról szóló kiadványok sorába, de jóval túl is mutat rajtuk. Nem egyszerű múltértelmezés, a jövőbe mutat. Nem egyszerű körkép, térkép az anyanyelvhasználatról, vagy tematikus országtükör, hanem visszatükrözi, hogy a nemzetközi irodalomban aktuális téma az anyanyelvhasználati jog.

Az RMDSZ jelöltje nyerte a kovásznai polgármester-választást

Thiesz János, az RMDSZ jelöltje nyerte a Kovászna városi időközi polgármester választást. A fürdővárosban 15 éve nem tapasztalt rekordrésztétel volt: míg a 2012-es helyhatósági választásokon a lakosság 54,01 százaléka járult az urnák elé, február 3-án a kovásznaiak 63,43 százalékban vettek részt a választásokon – közölte az RMDSZ. Thiesz Jánosra 3795 (63,2%) kovásznai voksolt. Málnási Levente, az EMNP jelöltje 158 (2,6%) szavazatot tudhat magáénak, a román pártok által támogatott Popica Sorin, független jelölt 2053 (34,2%) szavazatot szerzett az időközi polgármester választáson. Thiesz János kihangsúlyozta, a siker nem feledteti a novemberben elhunyt polgármester, Lőrincz Zsigmond munkáját. A volt polgármester tragikus hirtelenséggel novemberben hunyt el szívinfarktus következtében. Tamás Sándor, az RMDSZ Kovászna megyei szervezetének

elnöke az eredmények tükrében úgy véli, a román pártok összefogása mozgósította a kovásznaiakat.

A kovásznai választási eredmények teljesen várhatóak voltak, miután Lőrincz Zsigmond elhunyt városvezető a tavaly nyári választásokon országosan is az egyik legnagyobb arányban, több mint 80 százalékkal diadalmaskodott. Az EMNP így egyértelműen vereségre készült, nagyjából az ezúttal jelöltet nem állító MPP júniusi eredményét hozta, azaz inkább RMDSZ-ellenes proteszt-szavazatokról beszélhetünk. A román jelölt azonban jelentősen több szavazatot szerzett, mint 2012-ben, akkor csak 17,5, most 34,2 százalékot. A szavazatok számszerinti megoszlása mutatja, hogy a román pártok összefogásával indított Popica Sorin több mint kétszer annyi szavazatot kapott, mint nyáron az USL-es Ioan-Marcel Bocan, Thiesz János pedig nagyjából 300 vokssal kapott kevesebbet, mint Lőrincz Zsigmond. A megnövekedett részvétel így a kovásznai román lakosok számlájára írható, a magyarok körében inkább csökkent a szavazási kedv.

2013 az autonómia éve

Az autonómia évének nyilvánította a 2013-as évet az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács szombaton a szatmárnémeti Lánchos templomban tartott jubileumi rendezvényén. Ennek résztvevői Szatmári nyilatkozat címmel dokumentumot fogadtak el, amelyben kinyilvánították, hogy a cselekvés útját választják az autonómia elérésének érdekében. Leszögezték, újra benyújtják a parlamentben az autonómia törvénytervezeteit, és ha szükséges, több százezer aláírással nyomatékosítják azokat. „Amiképpen Temesvár a küzdelem, úgy Szatmár a békés építkezés jelképévé vált – hangsúlyozta ígehirdetésében Tőkés László. – Nem volt elég a zsarnokságot legyőzni, folytatni kell az utat. Az életet kell választanunk a halál és az átok helyett, az autonómiát az önfeladás helyett.” A házigazda Korda Zoltán lelkipásztort követően a magyar kormány nevében Szászfalvi László miniszteri biztos, országgyűlési képviselő köszöntötte a Lánchos templomot megtöltő gyülekezetet. Elmondta: tíz évvel ezelőtt az EMNT az autonómia jelszavát tűzte zászlajára, és ezzel az élet akarásáról és a szülőföldhöz, anyanyelvünkhöz, nemzeti tudatunkhoz való ragaszkodásról tett bizonyosságot. Az EMNT nem valaki ellen, hanem valamiért jött létre az autonómia ügyének felkarolása érdekében – hangsúlyozta. Ékes Ilona fideszes országgyűlési képviselő, a nemzeti összetartozás bizottságának tagja köszöntőjében kifejtette: az autonómia egy közösség élni akarását mutatja. „Minél autonómabb egy közösség, annál sikeresebb problémái megoldásában” – jelentette ki. A tanácskozáson Toró T. Tibor, az Erdélyi Magyar Néppárt elnöke arról beszélt, hogy az erdélyi magyar autonómiáért síkra szállóknak már 2003-ben pártot kellett volna alapítaniuk, a létrehozott ernyőszervezet, az EMNT ugyanis nem bizonyult kellően hatékornak.

Az autonómia évének meghirdetése jelzi, hogy az EMNT/EMNP az idej, választásoktól mentes évben hogyan képzei el a párt tevékenységének tematizálását. A Toró T. Tibor vezette alakulat nehéz helyzetben van, hiszen a választási eredmények tükrében inkább az MPP nevezhető fő riválisának, nem az RMDSZ. Az erdélyi magyar politikában az autonómia ideája sokat veszített hiteléből, a szavazópolgárok nem látják, hogyan épülne fel

és milyen többletet hozna életükbe a területi autonómia. A fogalom operacionalizálására, konkrét tervek és jövőkép megfogalmazására éppen ezért van szükség, hiszen politikai hívószóként egyre kevésbé funkcionál.

Román kormánytagok nyilatkozatai az autonómiáról

A kormány támogatja a közigazgatás decentralizációját, azonban a Székelyföld önrendelkezése szóba sem jöhet – jelentette ki szombaton Sepsiszentgyörgyön Constantin Niță gazdasági miniszter. A Dumitru Marinescu Kovászna megyei prefektus beiktatásán jelen lévő tárcavezető Tamás Sándor Kovászna megyei tanácselnöknek is üzent, kijelentve: nem nézi jó szemmel a Székelyföld területi autonómiája érdekében tett erőfeszítéseit. A székely szimbólumok használata ellen emelte fel hangját szombaton Csíkszeredában Mircea Dușa védelmi miniszter is. A tárcavezető úgy fogalmazott, az államnak szigorúan fel kell lépnie, amikor a két székely megyében „támadás éri a román állami jelképeket”. A Hargita megyei képviselő úgy vélte, a székely és a magyar zászlók kitűzése helyett az előjáróknak a térség gazdasági fejlesztésén, munkahelyek teremtésén kellene munkálkodniuk. Hangsúlyozta, a Székelyföld önrendelkezésére vonatkozó tárgyalások teljesen feleslegesek, ezek kezdeményezői nem tesznek egyebet, mint a feszültséget szítják az amúgy békességben élő két nemzet között.

Az autonómia témája az utóbbi napokban azt követően került be az országos közbeszédbe, hogy az egyik hírtelevízió beszélgetős műsora a sepsiszentgyörgyi román zászló megrongálásával foglalkozott, a műsorba telefonon bejelentkező Tamás Sándor Kovászna megyei tanácselnök pedig határozottan kijelentette: céljuk a területi autonómia. A román média hisztérikus reakciói után a kormánypolitikuskoknak is nyilatkozniuk kellett, ez magyarázza Niță és Dușa fenti kijelentéseit.

Demográfiai akciótervet készít az MNT

A 2011-es népszámlálási adatok ismeretében a Magyar Nemzeti Tanács konkrét lépéseket kíván tenni a vajdasági magyarságra vonatkozó népszámlálási mutatók feljavítása érdekében. Az MNT 29-ik rendes ülésén ennek értelmében határozat született a Demográfiai akcióterv kidolgozásának kezdeményezéséről. Az ülésen egyúttal kinevezték az akcióterv kidolgozását végző szakértői munkatestület tagjait is, a tíz tagú bizottság elnöke Korhecz Tamás jogász, az MNT elnöke. Korhecz hangsúlyozta, azért vállalta a szakértői munkatestület elnöki tisztségét, hogy ezzel is nyomatékosítsa a testület fontosságát. Az MNT elnöke az ezzel kapcsolatos napirendi pontok indoklása során kiemelte, hogy a szakértői munkatestület első feladata a vajdasági magyarságot jellemző népszaporulati kérdéskör kivizsgálása, egy diagnózis felállítása, majd pedig a konkrét lépések kidolgozása, egy stratégia megfogalmazása. Kiemelte, hogy a Demográfiai akciótervnek olyan programokat, intézkedéseket, akcióterveket kell tartalmaznia, amelyek

a házasság, az anyaság, a család, a nagycsalád értékeinek és presztízsének erősítését szolgálják és alkalmasak arra, hogy elősegítsék a vajdasági magyarság megmaradását, különösen a születő gyermekek számának növelését, a lakosság elöregedésének a lassítását, a többgyermekes anyák ösztársadalmi megbecsülésének és helyzetének a javítását.

Pásztor István: valószínű a választások kiírása

A legújabb szerbiai fejlemények afelé mutatnak, hogy a rendkívüli parlamenti választások kiírása „többé-kevésbé bizonyos”, ugyanakkor a rendkívüli tartományi választások kiírását semmi sem indokolja, jelentette ki Pásztor István, a tartományi képviselőház, valamint a Vajdasági Magyar Szövetség (VMSZ) elnöke. Pásztor elmondta, roppant aggasztja az, ami az utóbbi napokban a szerbiai politikai színtéren végbemegy, s attól tart, hogy itt immáron „nem egyes személyekhez vagy pártokhoz kötődő jelenségről van szó, hanem olyanokról, amelyek azt próbálják megrengetni, amit mi a jogállam tartópilléreinek hívunk”. Pásztor úgy véli, a fejlemények azt mutatják, hogy a helyzet „megingott”, mégpedig olyannyira, hogy nehezen lehet visszabillenteni a jelenlegi állapotába, s mint mondta, „minden jel arra mutat, hogy a rendkívüli parlamenti választások kiírása többé-kevésbé bizonyos, az pedig, hogy ez napok, hetek vagy hónapok múltán következik meg, már csak részletkérdés”.

DS: állítsák meg a Vajdaság autonómiája elleni kampányt

A Demokrata Párt (DS) feltette a kérdést a szerbiai parlamentben, mit tesz a kormány annak érdekében, hogy megállítsa a Vajdaság autonómiájának megszüntetésére irányuló kampányt. A képviselői kérdésekre szánt időben Janko Veselinovic, a DS tagja arra figyelmeztetett, hogy intézményes és intézményeken kívüli kampány folyik Vajdaság autonómiájának megszüntetésére, és olyan légkör van kialakulóban, amelyben ezt meg is lehet tenni. Mint mondta, a tartomány autonómiájának megszüntetésére, illetve illetékességeinek megnyirbálására irányuló intézményesített harc törvényváltoztatással kezdődött, amely korlátozza és értelmetlenné teszi az autonómiát, ennek következménye pedig azon erők felbátorítása lett, amelyek más módon is korlátoznák az autonómiát. Nebojsa Stefanovic, a szerb parlament elnöke kijelentette, semmiféle, a Vajdaság Autonóm Tartomány megszüntését célzó kezdeményezést nem kapott, illetve hozzátette, pártja, a Szerb Haladó Párt (SNS) nem szándékozik megszüntetni az autonómiát. „Nem áll szándékunkban az autonómia eltörlése. Azt kívánjuk lehetővé tenni, hogy Szerbia polgárai az ország minden részén normálisan élhessenek, hiszen mindannyian egyformán szegények vagyunk” – mondta el Stefanovic, a Vajdasági Rádió és Televízióknak nyilatkozva.

Magyarokat bántalmaztak a hétvégén Óbecsén és Temerinben

Vasárnapra virradó éjszaka Óbecse központjában magyar fiatalokra támadt rá egy szerbül beszélő fiatalokból álló csoport. A fiúkból és lányokból álló magyar társaság a városközpontban beszélgetett, amikor verbálisan beléjük kötött egy számukra ismeretlenekből álló csoport. A fiatalok nem reagáltak a provokációra, és a kötekedők odébbálltak. Később azonban ugyanez a csoport visszatért, és immár számbelileg megerősödve támadt rá a magyar fiatalokra, ketten sérültek meg. Pénteken Temerinben történt ismét egy incidens. A város központjában levő piactéren egy férfi rátámadt egy magyar nőre és fiára, akiket szerb nyelven többek között nemzeti alapon sértegetett több tanú előtt. Ennek az incidensnek is a rendőrség vetett véget. A körülmények arra utalnak, hogy az esetnek személyes okai vannak, mivel a támadó és a sértett szomszédok. Az ügy várhatóan a bíróságon folytatódik. Dr. Kelemen András a Magyarországért Kulturális Egyesület elnöke az incidensen hatására nyílt levélben kérte a magyarországi Szerb Országos Önkormányzat elnökét Alexov Ljubomirt, hogy segítse megértetni a szerb kormánnyal és közvéleménnyel, hogy amit történt, az nem csupán a magyarok sérelme, illetve Szerbiának is érdeke a közös európai és jó szomszédi együttműködés.

Ukrán ellenzéki összefogás Beregszászban

Megállapodást írtak alá a Front zmin, a Baty kivcsina, a Szvoboda és az Udar ukrán pártok beregszászi városi szervezeteinek vezetői arról, hogy koordinálják tevékenységüket a beregszászi időközi polgármester-választásokkal összefüggésben. A megállapodás értelmében a négy párt helyi vezetőiből koordinációs tanácsot hoznak létre a választások idejére. Tekintettel arra, hogy a törvényi előírások ellenére máig nem tűzték ki a választás időpontját, a pártok a jogszabályok feltétel nélküli betartását és a választások időpontjának kitézését követelő felhívással fordulnak Ukrajna Legfelsőbb Tanácsához. Ezen túl a dokumentum javasolja valamennyi demokratikus ellenzéki pártnak és szervezetnek a városban, hogy egy hónapon belül terjesszék a polgármesterjelöltjeikre vonatkozó javaslataikat a koordinációs tanács elé, amely dönteni fog arról, ki lesz a demokratikus ellenzék közös jelöltje a településen. Végezetül a dokumentum megfogalmazói felszólítják a város valamennyi demokratikus és ellenzéki irányultságú szervezetét, hogy kapcsolódjanak be a koordinációs tanács munkájába, hangsúlyozva, hogy a megállapodáshoz való csatlakozás lehetősége mindenki előtt nyitva áll. Elemzők rámutatnak, hogy az együttműködés útjára lépő négy párt szavazóbázisa a városban igen csekély. Ugyanakkor a megállapodáshoz nem csatlakozott a legutóbbi választásokon a városban legjobban szereplő ukrán ellenzéki párt, az Egységes Centrum. Az időközi polgármester-választás kiírására azt követően került sor, hogy az eddigi városvezető, Gajdos István (UMDSZ) az októberi parlamenti választásokon a Régiók Pártja listájáról bejutott az ukrán törvényhozásba.